

የገንዘብ ሚኒስቴር

የታክስ ከፋይ ምዝገባ እና ሥረዛ የአፈጻጸም

መመሪያ ቁጥር 3/2011

ገንዘብ ሚኒስቴር

መጋቢት 2011 ዓ.ም

የታክስ ከፋይ ምዝገባ እና ሥረዛ የአፈጻጸም መመሪያ ቁጥር 3/2011

1. አውጪው ባለሥልጣን

የገንዘብ ሚኒስቴር በፌዴራል የታክስ አስተዳደር አዋጅ ቁጥር 983/2008 አንቀጽ 136 ንዑስ አንቀጽ 2 እና በታክስ አስተዳደር ደንብ ቁጥር 407/2009 አንቀጽ 20 በተሰጠው ስልጣን መሠረት ይህን መመሪያ አውጥቷል።

ክፍል አንድ
ጠቅላላ ድንጋጌዎች

2. አጭር ርዕስ

ይህ መመሪያ “የታክስ ከፋይ ምዝገባ እና ሥረዛ የአፈጻጸም መመሪያ ቁጥር 3/2011” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

3. ትርጓሜ

በታክስ አስተዳደር አዋጅ ትርጉም የተሰጠው ቃል ወይም ሀረግ በዚህ መመሪያ ውስጥ ጥቅም ላይ የዋለ አንደሆነ በአዋጁ የተሰጠውን ትርጉም ይይዛል። ከዚህም በተጨማሪ የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ መመሪያ ውስጥ፡-

- ሀ) “የታክስ ከፋይ ምዝገባ” ማለት በታክስ ህግ መሰረት ታክስ የመክፈል ኃላፊነት ያለበትን ሰው በወደቀው ቅጽ መሰረት በመመዝገብ የምስክር ወረቀት መስጠት ነው።
- ለ) “የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥር” ማለት በታክስ ከፋይነት የተመዘገበ ሰው ለታክስ ህጎች ዓላማ ሲባል ተለይቶ የሚታወቅበት በባለሥልጣኑ የሚሰጥ ቁጥር ሲሆን፣ የፌዴራል መንግስት ክፍተኛ ትምህርት ተቋማት የወጪ መጋራት ተጠቃሚዎችን ለይቶ ለማወቅ የሚሰጠውን ቁጥር ይጨምራል።
- ሐ) “ተቀጽላ የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥር” ማለት ከአንድ በላይ ክልል ወይም ከተማ አስተዳደር ውስጥ በንግድ ሥራ ወይም ቤት በማክራየት ዝቢ ለሚያገኝ ግለሰብ ወይም ድርጅት በስሙ ከተመዘገበው የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥር በኋላ ወይም በፊት የሚቀመጠው ተቀጽላ ቁጥር ወይም ፊደል ወይም ሰፈን ነው።

- መ) “የፀና የንግድ ሥራ ፈቃድ” ማለት በንግድ ሥራ ላይ ለመሰማራት አግባብ ባለው ፈቃድ ሰጪ ባለስልጣን የሚሰጥ የንግድ ሥራ ፈቃድ ወይም በየጊዜው የታደሰ የንግድ ሥራ ፈቃድ ነው።
- ሠ) “የማንነት አካላዊ መረጃ” ማለት የግለሰብን ማንነት ለማረጋገጥ ጥቅም ላይ የሚውል የግለሰብ ማንነት መለያ አካላዊ መረጃ ማለትም የፊት ገጽታ መለያ፣ የጣት አሻራ መለያ፣ የድምጽ መለያ ወይም የዓይን ክፍሎች (ምጣኔ ብርሃን ወይም መቅረፀ ምስል) መለያ ነው።
- ረ) “የንግድ ማህበር” ማለት ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር፣ የአክሲዮን ማህበር እና የሽርክና ማህበር ሲሆን፣ በንግድ ሥራ የተሠማራን ማናቸውም ሌላ ማህበር ይጨምራል
- ሰ) “ባለሥልጣን” ማለት የገቢዎች ሚኒስቴር ወይም የአዲስ አበባ ከተማ እና የድሬዳዋ አስተዳደር ገቢዎች ባለሥልጣን ነው።
- ሸ) “አዋጅ” ማለት የፌዴራል የታክስ አስተዳደር አዋጅ ቁጥር 983/2008 ነው።
- ቀ) “ደንብ” ማለት የፌዴራል የታክስ አስተዳደር ደንብ ቁጥር 407/2009 ነው።

4. የተፈጻሚነት ወሰን

ይህ መመሪያ በአዋጁ መሰረት ለታክስ ከፋይነት የመመዘገብ ግዴታ ባለበት ማንኛውም ሰው ላይ ተፈጻሚ ይሆናል።

ክፍል ሁለት

ለታክስ ከፋይነት ስለመመዘገብ

5. ለታክስ ከፋይነት የመመዘገብ ግዴታ ያለባቸው ሰዎች

- 1. ለአዋጁ አንቀጽ 9 አፈፃፀም አስቀድሞ የተመዘገበ ካልሆነ በስተቀር ታክስ የመክፈል ኃላፊነት ያለበት ሰው በባለስልጣኑ ዘንድ የመመዘገብ ግዴታ ያለበት ሲሆን የሚከተሉትን ይጨምራል።

- ሀ) በንግድ ወይም በሙያ ሥራ (መቀጠርን ሳይጨምር) የተሰማራ ግለሰብ
- ለ) ቤት በማክራየት ገቢ የሚያገኝ ግለሰብ

የታክስ ከፋይ ምዝገባ

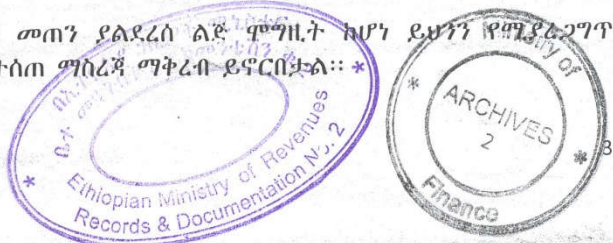
- ሐ) ተቀጣሪ
- መ) የንግድ ማህበር
- ሠ) የመንግስት የልማት ድርጅት
- ረ) የመንግስት ባለቤት መ/ቤት
- ሰ) መንግስታዊ ያልሆነ ድርጅቶች
- ሸ) የሃይማኖት ተቋማት
- ቀ) በኢትዮጵያ ነዋሪ ያልሆነ ከባንያ በቋሚነት የሚሰራ ድርጅት፤
- በ) የፌዴራል መንግስት ከፍተኛ ትምህርት ተቋማት የወጪ መጋራት ተጠቃሚዎች
- ተ) በጋራ ሀብትነት ያልተመዘገበ ሀብት ያላቸው ሰዎች
- ቸ) ባለ ልዩ መብት
- ኀ) በመንግሥታት መካከል በሚደረግ ስምምነት ወይም በጽ/ቤት ማቋቋሚያ ስምምነት የሚቋቋሙ ድርጅቶች፤
- ነ) የከባንያ አክሲዮን ባለድርሻ፤

2. በአዋጁ አንቀጽ 9 በተደነገገው መሠረት ለታክስ ከፋይነት መመዝገብ ያለበት ሰው እንደሁኔታው ሥራውን ከመጀመሩ ወይም ገቢ ከማግኘቱ በፊት ለታክስ ከፋይነት ለመመዝገብ የምዝገባ ማመልከቻ ማቅረብ አለበት።

6. ለታክስ ከፋይነት የመመዝገብ ግዴታ ያለበት ሰው ማሟላት ያለበት ቅድመ ሁኔታ

1 በንግድ ወይም በሙያ ሥራ (መቀጠርን ሳይጨምር) የተሰማራ ወይም ቤት በማክራየት ገቢ የሚያገኝ ግለሰብ እንዲሁም ተቀጣሪ በታክስ ከፋይነት ለመመዝገብ ሲቀርብ

- ሀ) በታክስ ከፋይነት ለመመዝገብ በባለስልጣኑ የተዘጋጀውን ቅጽ ሞልቶ ማቅረብና የማንነት አካላዊ መረጃ መስጠት፤
- ለ) ወቅታዊ ወይም የታደሰ የግለሰብ የነዋሪነት መታወቂያ ወይም የግለሰብን የግል መረጃ የያዘ ወቅታዊ የኢትዮጵያ ወይም የሌላ አገር ፓስፖርት ወይም የግለሰብን የግል መረጃ የያዘ፤ ጉርድ ፎቶግራፍ የተለጠፈበት ወቅታዊ የኢትዮጵያ ወይም የሌላ ሀገር የታደሰ መንጃ ፈቃድ፤
- ሐ) አመልካቹ ታክስ ከፋይ ከስድስት ወር ወዲህ የተነሳው ጉርድ ፎቶግራፍ እና
- መ) አመልካቹ አካለ መጠን ያልደረሰ ልጅ ሞግዚት ስሆነ ይህንን የሚያረጋግጥ ክፍርድ ቤት የተሰጠ ማስረጃ ማቅረብ ይኖርበታል። *

ሠ) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 ከፊደል ተራ ከሀ እስከ መ ላይ የተዘረዘሩ ማስረጃዎችን ማቅረብ እንደተጠበቀ ሆኖ ቤት በማከራየት ገቢ የሚያገኝ ግለሰብ የቤቱ ባለቤት ከሆነ የቤቱን ካርታ ወይም የተከራይ አከራይ ከሆነ ቤቱን የተከራየበትን ውል ማቅረብ ይኖርበታል።

ረ) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 በፊደል ተራ ቁጥር ከሀ እስከ ሐ ላይ የተዘረዘሩ ማስረጃዎችን ማቅረብ እንደተጠበቀ ሆኖ ተቀጣሪ በታክስ ከፋይነት ለመመዘገብ የቅጥር ውል ወይም ደብዳቤ፣ የቀጣሪውን ስምና አድራሻ የሚገልጽ የሰነድ ማስረጃ ማቅረብ ይኖርበታል።

2. የንግድ ማህበር በታክስ ከፋይነት ለመመዘገብ በሚቀርቡበት ጊዜ፣

ሀ) በባለሥልጣኑ የተዘጋጀውንና በሚገባ የተሞላውን የማመልከቻ ቅጽ፣

ለ) በህግ ሥልጣን በተሰጠው አካል የፀደቀ የማህበር መመስረቻ ጽሁፍና መተዳደሪያ ደንብ፣

ሐ) የድርጅቱ ጽ/ቤት (የስራ ቦታ) በማህበሩ ባለቤትነት ሥር ያለ ከሆነ የባለቤትነት ማረጋገጫ ወይም የኪራይ ከሆነ በውልና ማስረጃ የፀደቀ ውል፣

መ) የድርጅቱ ዋና ሥራ አስኪያጅ የታደሰ መታወቂያ ወይም ፓስፖርት ወይም የታደሰ መንጃ ፈቃድ፣ ከስድስትወር ወዲህ የተነሳው ጉርድ ፎቶግራፍ እና የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥር፣

ሠ) አመልካቹ ወኪል ከሆነ ስለውክልናው የተሰጠውን ህጋዊ የውክልና ማስረጃ ወይም በምስረታ ላይ ላለ ማህበር ወኪል ለመሆን በሁሉም አባላትፊርማ የተረጋገጠ ውክልና

ረ) ከማህበርተኞቹ መካከል የውጭ ሀገር ዜጋ ካለ ማንነቱን የሚገልጽ ፓስፖርት ኦርጅናልና ፎቶ ኮፒ እንዲሁም ከኢንቨስትመንት ጽ/ቤት የተሰጠ ማስረጃ፣ ማቅረብ ይኖርበታል።

ሰ) የእሽመር ማኅበርን በታክስ ከፋይነት ለመመዘገብ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2 ፊደል ተራ ለ የተጠቀሰው መስፈርት ተፈጻሚ አይሆንም ።

3. የመንግስት የልማት ድርጅቶች በታክስ ከፋይነት ለመመዘገብ በሚቀርቡበት ጊዜ፡-

ሀ) በባለሥልጣኑ የተዘጋጀውንና በሚገባ የተሞላውን ቅጽ፣

- ለ) ድርጅቱ የተቋቋመበት ህግ ፣
- ሐ) የድርጅቱ ሥራ አስኪያጅ የምደባ ደብዳቤ፣
- መ) ወቅታዊ ወይም የታደሰ የሥራ አስኪያጁ የነዋሪነት መታወቂያ ወይም የሥራ አስኪያጁን የግል መረጃ የያዘ ወቅታዊ የኢትዮጵያ ወይም የሌላ አገር ፓስፖርት ወይም የሥራ አስኪያጁን የግል መረጃ የያዘ ፎቶግራፍ የተሰጠበት ወቅታዊ የኢትዮጵያ ወይም የሌላ ሀገር የታደሰ የመንጃ ፈቃድ፣
- ሠ) የድርጅቱ ዋና ሥራ አስኪያጅ ከስድስት ወር ወዲህ የተነሳው ጉርድ ፎቶግራፍ እና የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥር ፣
- ረ) አመልካቹ ወኪል ከሆነ ስለውክልናው የተሰጠውን ህጋዊ የውክልና ማስረጃ፣

4. የመንግስት ባለበጀት መ/ቤት በታክስ ከፋይነት ለመመዘገብ በሚቀርቡበት

- ሀ) በባለሥልጣኑ የተዘጋጀውንና በሚገባ የተሞላውን ቅጽ፣
- ለ) የመ/ቤቱ ማቋቋሚያ ህግ፣
- ሐ) መ/ቤቱን የሚወክለው ሰው የውክልና ደብዳቤና የግለሰብ የግብር ከፋይ መለያ ቁጥር

5. መንግሥታዊ ያልሆኑ ድርጅቶች በታክስ ከፋይነት ለመመዘገብ በሚቀርቡበት ጊዜ፣

- ሀ) በባለሥልጣኑ የተዘጋጀውንና በአግባቡ የተሞላውን ቅጽ፣
- ለ) በህግ ሥልጣን በተሰጠው አካል የፀደቀ የመመስረቻ ጽሁፍና መተዳደሪያ ደንብ፣
- ሐ) የድርጅቱ ሥራ አስኪያጅ የምደባ ደብዳቤ፣
- መ) የድርጅቱ ዋና ሥራ አስኪያጅ የታደሰ መታወቂያ ወይም ፓስፖርት ወይም የሥራ አስኪያጁን የግል መረጃ የያዘ ፎቶግራፍ የተሰጠበት የመንጃ ፈቃድ እንዲሁም ከስድስት ወር ወዲህ የተነሳው ጉርድ ፎቶግራፍ እና የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥር፣

6. የሃይማኖት ተቋማት በታክስ ከፋይነት ለመመዘገብ በሚቀርቡበት ጊዜ፣

- ሀ) በባለሥልጣኑ የተዘጋጀውንና በአግባቡ የተሞላውን ቅጽ፣
- ለ) አግባብ ካለው የመንግስት አካል የተሰጠ የምዝገባ የምስክር ወረቀት፣
- ሐ) የሃይማኖት ተቋሙን የሚወክለውን ሰው ሕጋዊ የውክልና ማስረጃ፣
- መ) የተቋሙ የበላይ ኃላፊ ወይም ተወካይ ከስድስት ወር ወዲህ የተነሳው ጉርድ ፎቶግራፍ እና የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥር፣

7. በኢትዮጵያ ነዋሪ ያልሆነ ኩባንያ በቋሚነት የሚሰራ ድርጅት በታክስ ከፋይነት ለመመዘገብ በሚቀርብበት ጊዜ፤

- ሀ) በባለሥልጣኑ የተዘጋጀውንና በአግባቡ የተሞላውን ቅጽ፤
- ለ) በኢትዮጵያ ነዋሪ ያልሆነ ኩባንያ በውጪ ሀገር የተመሰረተበትን የምስክር ወረቀት፤
- ሐ) በኢትዮጵያ ነዋሪ ያልሆነው ኩባንያ በቋሚነት የሚሰራ ድርጅት የሚሰራበትን ቦታ አድራሻ የሚገልጽ ሰነድ፤
- መ) የድርጅቱ ዋና ሥራ አስኪያጅ ከስድስት ወር ወዲህ የተነሳው ጉርድ ፎቶግራፍ እና የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥር፤
- ሠ) አመልካቹ ወኪል ከሆነ የተሰጠውን ህጋዊ የውክልና ማስረጃ፤

8. የፌደራል መንግስት ከፍተኛ ትምህርት ተቋማት የወጪ መጋራት ተጠቃሚዎች (ተማሪዎች) ለመመዘገብ በሚቀርቡበት ጊዜ፤

- ሀ) በባለሥልጣኑ የተዘጋጀውንና በአግባቡ የተሞላውን ቅጽ፤
- ለ) የማንነት አካላዊ መረጃ መስጠት፤
- ሐ) በሚማርበት የዩኒቨርሲቲ የታደሰ መታወቂያ ካርድ፤

9. በጋራ ሀብትነት ያልተመዘገበ ሀብት ያላቸው ሰዎች እንዲሁም ባለ ልዩ መብቶች በታክስ ከፋይነት ለመመዘገብ በሚቀርቡበት ጊዜ፤

- ሀ) በባለሥልጣኑ የተዘጋጀውን ቅጽ ሞልቶ ማቅረብ፤
- ለ) የማንነት አካላዊ መረጃ መስጠት፤
- ሐ) ወቅታዊ ወይም የታደሰ የግለሰብ የነዋሪነት መታወቂያ ወይም የግለሰብን የግል መረጃ የያዘ ወቅታዊ የኢትዮጵያ ወይም የሌላ አገር ፓስፖርት ወይም የግለሰብን የግል መረጃ የያዘ፤ ጉርድ ፎቶግራፍ የተለጠፈበት ወቅታዊ የኢትዮጵያ ወይም የሌላ ሀገር መንጃ ፈቃድ ወይም የግለሰብ የተረጋገጠ የልደት የምስክርወረቀት፤
- መ) አመልካቹ ታክስ ከፋይ ከስድስት ወር ወዲህ የተነሳው ጉርድ ፎቶግራፍ እና

የታክስ ከፋይ ምህላግ

- ሠ) የጋራ ሀብቱ ባለቤቶች በውልና ማስረጃ የተረጋገጠ ሙሉ ውክልና የሰጡበት የሰነድ ማስረጃ
  - ረ) በዚህ አንቀጽ በፊደል ተራ ከሀ እስከ ሐ ላይ የተዘረዘሩ ማስረጃዎችን ማቅረብ እንደተጠበቀ ሆኖ ባለልዩ መብት ልዩ መብት ያለው ስለመሆኑ ከውጭ ጉዳይ ሚኒስቴር የተረጋገጠ የሰነድ ማስረጃ ማቅረብ ይኖርበታል።
10. በመንግሥታት መካከል በሚደረግ ስምምነት ወይም በጽ/ቤት ማቋቋሚያ ስምምነት የተቋቋሙ ድርጅቶች ለምዝገባ በሚቀርቡበት ጊዜ፤
- ሀ) ድርጅቱ ወይም ጽ/ቤቱ የተቋቋመበት ስምምነት፤
  - ለ) የድርጅቱ ወይም የጽ/ቤቱ ሥራ አሥኪያጅ የምደባ ደብዳቤ፤
  - ሐ) የሥራ አሥኪያጅ የግብር ክፋይ መለያ ቁጥር፤
  - መ) የሥራ አሥኪያጅ የታደሰ የቀበሌ መታወቂያ ወይም የኢትዮጵያ ወይም የሌላ ሀገር ፓስፖርት፤ ወይም የኢትዮጵያ ወይም የሌላ ሀገር የመንጃ ፈቃድ፤
  - ሠ) የፓስፖርት መጠን ያለው ጉርድ ፎቶ ግራፍ፤

7. የምዝገባ ቦታ

1. የታክስ ክፋይነት ምዝገባ የሚከናወነው እንደ አግባብነቱ ታክስ ክፋይ ነዋሪ በሆነበት ወይም የንግድ ሥራውን በሚያከናውንበት ሥፍራ ባለው የታክስ ባለሥልጣን ቅርንጫፍ ነው።
2. በባለሥልጣኑ በልዩ ሁኔታ ካልተፈቀደ በስተቀር ማንኛውም ህጋዊ ሰውነት ያለው ድርጅት በታክስ ክፋይነት መመዝገብ ያለበት ዋና መስሪያ ቤቱ በሚገኝበት አካባቢ የታክሱ ባለሥልጣን ባለው ቅ/ጽ/ቤት ይሆናል።
3. ከአንድ በላይ በሆነ ክልል ወይም ከተማ አስተዳደር ውስጥ በንግድ ስራ የተሰማራ ወይም ቤት በማክራየት ገቢ የሚያገኝ ግለሰብ ወይም ድርጅት ገቢውን በአገኘበት በእያንዳንዱ ክልል ወይም ከተማ አስተዳደር መመዝገብ አለበት።
4. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 3 ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ በአንድ ክልል ወይም ከተማ አስተዳደር ውስጥ በተለያዩ ቦታ የንግድ ሥራ የሚያካሂድ ወይም ቤት በማክራየት ገቢ የሚያገኝ ግለሰብ በታክስ ክፋይነት መመዝገብ ያለበት ዋና መሥሪያ ቤቱ በሚገኝበት ቦታ ባለው የታክስ ባለሥልጣን ቅርንጫፍ ጽህፈት ቤት ይሆናል።

የታክስ ክፋይ ምዝገባ

5. ታክስ ከፋይ በተለያዩ ክልሎች ወይም ከተማ አስተዳደሮች ውስጥ በአንድ ወይም በተለያዩ የንግድ ዘርፎች ላይ የተሠማራ ከሆነ በምዝገባ ማመልከቻ ቅጹ ላይ የሁሉንም አድራሻ እና የንግድ ዓይነት ዝርዝር መሙላት አለበት።

8. የታክስ ከፋይ ምዝገባ ልዩ ሁኔታዎች

1. አመልካቹ አካለ መጠን ያልደረሰ ልጅ ሞግዚት በሚሆንበት ጊዜ አካለ መጠን ያልደረሰው ልጅ የማንነት አካላዊ መረጃ እንዲሰጥ በማድረግ በስሙ የሚመዘገብ ይሆናል።
2. በሞግዚነት የሚተዳደር ለአቅመ አዳም ያልደረሰ ሰው የማንነት አካላዊ መረጃ በመስጠት በስሙ የሚመዘገብ ቢሆንም የማስተዳደር ኃላፊነቱ ግን የሞግዚቱ ይሆናል።
3. መመዝገብ ሲኖርበት ያልተመዘገበን ሰው ባለሥልጣኑ በፀደቀው ቅጽ መሠረት ሊመዘገብ የሚችል ሲሆን በ አስር ቀናት ውስጥም ታክስ ከፋይ በአካል ቀርቦ እንዲመዘገብ በደብዳቤ ጥሪ ሊያደረግለት ይችላል።
4. ባለሥልጣኑ የኤሌክትሮኒክስ የታክስ ሥርዓት ተግባራዊ ሲያደርግ ታክስ ከፋይ በኤሌክትሮኒክስ ዘዴ ሊመዘገብ ይችላል።
5. በሠንጠረዥ “መ” መሠረት የመጨረሻ ታክስ የመክፈል ግዴታ የተጣለበት ታክስ ከፋይ ይህንን ገቢ በሚመለከት በታክስ ከፋይነት ሊመዘገብ አይችልም።
6. በውጪ ሀገር የሚኖር ኢትዮጵያዊ ዜግነት ያለው ሰው ለታክስ ከፋይነት ለመመዘገብ በአካባቢው በሚገኝ የኢትዮጵያ ኢምባሲ ወይም ቆንስላ በአካል በመገኘት የማንነት አካላዊ መረጃ መስጠት ይችላል።

9. የታክስ ከፋይነት ምዝገባ የምስክር ወረቀት ስለመሰረዝ

የታክስ ከፋይነት የምዝገባ ምስክር ወረቀት በባለሥልጣኑ ሊሠረዝ የሚችለው በሚከተለው አካሄድ ይሆናል።

1. ለታክስ ከፋይነት የመመዘገብ ግዴታ ያለበት ሰው ለሁሉም የታክስ ህጎች የተጣለበት የመመዘገብ ግዴታ ከተቋረጠበት ቀን ጀምሮ ባሉት 30 ቀናት ውስጥ ወይም ባለስልጣኑ በሚሰጠው ተጨማሪ ጊዜ ምዝገባው እንዲሰረዝለት ማመልከት አለበት።

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 መሠረት ምዝገባው እንዲሰረዘለት ማመልከቻ ያቀረበ ታክስ ክፋይ በሌላ የታክስ ህግ ለአንድ የተለየ ታክስ የተደረገው ምዝገባ ጭምር እንዲሰረዘለት እንዳመለከተ ተደርጎ ይወሰዳል።
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 እና 2 መሠረት ምዝገባ እንዲሰረዘለት ታክስ ክፋይ ማመልከቻ ሲያቀርብ ባለሥልጣኑ ለአዲት ሊያቀርብ የሚገባውን ማስረጃ በመዘርዘር በጽሁፍ በማሳወቅ ታክስ ክፋይ ሥራውን ያቆመ መሆኑንና በሁሉም የታክስ ህጎች የመመዘገብ ግዴታ የሌለበት መሆኑን ካረጋገጠ በኋላ የጽሁፍ ማስታወቂያ በመስጠት በ30 ቀናት ውስጥ ምዝገባውን ይሰርዘዋል።
4. ባለሥልጣኑ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 3 መሠረት የታክስ ክፋይነት ምዝገባ ይሰረዘልኝ ማመልከቻው ከቀረበበት ጊዜ ጀምሮ በ90 ቀናት ውስጥ የታክስ ክፋይን የታክስ ጉዳዮች በተመለከተ የመጨረሻ ኦዲት ሊያደርግ ይችላል።
5. የታክስ ክፋይ ምዝገባ የተሠረዘ ቢሆንም ታክስ ክፋይ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 4 መሰረት ባለሥልጣኑ ባከናወነው ኦዲት መሠረት ወይም ኦዲት ማድረግ አስፈላጊ ሆኖ ካላገኘው እና/ወይም የታክስ ኦዲት ካላደረገ ራሱ ባሳወቀው ወይም ቀደም ብለው በተሰጡ ውሳኔዎች መሠረት የሚፈለግበትን የታክስ ዕዳ የመክፈል ግዴታ አለበት።
6. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 4 እና 5 ድንጋጌዎች ቢኖሩም ታክስ ክፋይ ያቀረበው የታክስ ማስታወቂያ የተጭበረበረ ወይም ከፍተኛ የቸልተኝነት ድርጊት መኖሩ በማንኛውም ጊዜ በሚደረግ ኦዲት ማረጋገጥ የተቻለ እንደሆነ ታክስ ክፋይ የሚፈለግበትን እንዲከፍል ውሳኔ ሊሰጥ ይችላል።
7. በአዋጁ አንቀጽ 11 ንዑስ አንቀጽ 6 መሠረት ማናቸውም ሰው ምዝገባ እንዲሰረዘለት ጥያቄ ያላቀረበ እንደሆነ እና ይህ ሰው በታክስ ሕጎች መሠረት ያለበትን የማስታወቅ ግዴታ ለሦስት ዓመታት ሳይወጣ የቀረ እንደሆነ ሥራውን ሙሉ በሙሉ በማቆሙ በምክንያት ለታክስ ሕጎች ዓላማ የመመዘገብ ግዴታ የሌለበት መሆኑን እንዲሁም የተፈጥሮ ሰው ከሆነ መሞቱ፣ ከባንያ ከሆነም መፍረሱን፣ ወይም ሌላ ማንኛውም ሰው ህልውናው መቋረጡን ባለሥልጣኑ ሲያረጋግጥ የታክስ ክፋይነት ምዝገባውን ሊሰርዝ ይችላል።
8. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 7 የተመለከተው ቢኖርም በታክስ ክፋይ ሞት ምክንያት የሥራው እንቅስቃሴ ካልቆመና ወራሽ ወይም ሞግዚት ተተክቶ የሚሰራ ከሆነ ህጋዊ ወራሽነቱን ወይም ሞግዚትነቱን እስኪያረጋግጥና ስም እስኪዘገብ ድረስ በ12 ወር ወይም በፍርድ ቤት የነብረት አስተዳዳሪ አስወክለው ከመጡ ጉዳይ እስኪጠናቀቅ ድረስ የታክስ ክፋይነት የምስክር ወረቀት ላይ መሰሰ ይችላል።

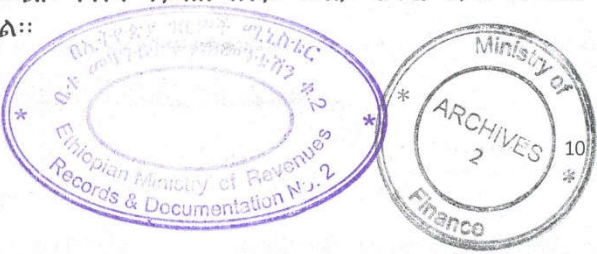

9. ባለሥልጣኑ በዚህ አንቀጽ ከተመለከተው በተጨማሪ የታክስ ምዝገባ ሊሠረዝ የሚችልባቸው ሌሎች መስፈርቶች በመመሪያ ሊያወጣ ይችላል።

ክፍል ሦስት
ስለታክስ ክፍያ መለያ ቁጥር

10. የታክስ ክፍያ መለያ ቁጥር ስለመስጠት

1. ባለሥልጣኑ በአዋጁ አንቀጽ 9 መሠረት ለታክስ ህጎች ዓላማ ሲባል ለ ታክስ ክፍያ አንድ የታክስ ክፍያ መለያ ቁጥር የሚሰጥ ሲሆን አንድ ታክስ ክፍያ ከአንድ የታክስ መለያ ቁጥር በላይ ሊኖረው አይችልም።
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 መሰረት የግብር ክፍያ መለያ ቁጥር የሚሰጠው ምዝገባው በሚከናወንበት ጊዜ ይሆናል።
3. በታክስ ክፍያነት የተመዘገበ ሰው የፀና የንግድ ሥራ ፈቃድ ሳያወጣ እና በንግድ ሥራ ላይ ሳይሠማራ የታክስ ክፍያ መለያ ቁጥር ሠርተፊኬት በመያዙ ብቻ የታክስ ግዴታ እንዲወጣ ሊጠየቅ አይችልም።
4. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 3 ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ የጸና የንግድ ሥራ ፈቃድም ሆነ የታክስ ክፍያ መለያ ቁጥር ሠርተፊኬት ባይኖረውም ማንኛውም ገቢ ያገኘ ሰው ታክስ የመክፈል ግዴታ ይኖርበታል።
5. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ ከአንድ በላይ በሆኑ ክልሎች ወይም የከተማ አስተዳደር በንግድ ሥራ ወይም ቤት በማክራየት ሥራ ላይ ተሠማርቶ ገቢ የሚያገኝ ሰው በእያንዳንዱ ክልል ወይም ከተማ አስተዳደር ተቀጽላ ያለው የታክስ ክፍያ መለያ ቁጥር ሊሰጠው ይችላል።
7. የታክስ ክፍያ መለያ ቁጥር የምስክር ወረቀት በተለያዩ ምክንያት ከጠፋና ታክስ ክፍያ በባለስልጣኑ በተዘጋጀ ቃለ መሀላ ፎርም ሞልቶ ያቀረበ እንደሆነ ነባሩን የታክስ ክፍያ መለያ ቁጥር የያዘ የምስክር ወረቀት ታትሞ እንዲሰጠው ይደረጋል።
8. የታክስ ክፍያ የታክስ መለያ ቁጥር በተለያዩ ምክንያቶች ከተበላሸና በጽሁፍ ካመለከተ የተበላሸውን መልሶ ነባሩን የታክስ ክፍያ መለያ ቁጥር የያዘ የምስክር ወረቀት ታትሞ ይሰጠዋል።

11. የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥር አጠቃቀም

1. የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥር የተሰጠው ሰው የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥሩን ለታክስ ዓላማ በባለሥልጣኑ በተዘጋጀ ሰነድ ላይ ሁሉ መግለጽ ይኖርበታል።
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 መሰረት የታክስ መለያ ቁጥር የተሰጠው ታክስ ከፋይ ለታክስ ዓላማ በሚያቀርባቸው ሰነዶች ላይ የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥሩን የማይገልጽ ከሆነ ባለሥልጣኑ የቀረበውን ሰነድ እውቅና ላይሰጠው ይችላል።
3. የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥር የተሰጠው ሰው ከታክስ ወኪሉ በስተቀር ለሌላ ለማንኛውም ሰው ዋናውን የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥር የምስክር ወረቀት ወይም መታወቂያ አሳልፎ መስጠት አይችልም።

12. የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥር ስለሚሰረዝበት ሁኔታ

1. የታክስ አስተዳደር አዋጅና ደንቡን በትክክል ለማስፈፀም በወጣው በዚህ መመሪያ አንቀጽ 8 መሠረት ከታክስ ከፋይነት የተሰረዘ ሰው በባለሥልጣኑ የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥሩ እንዲሰረዝ ይደረጋል።
2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 ድንጋጌ ቢኖርም የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥር እንዲሰረዝ የተደረገ ታክስ ከፋይ በዚህ መመሪያ አንቀጽ 9(5) እና (6) መሠረት የሚፈለግበትን ግብር እንዲከፍል በባለሥልጣኑ ሊጠየቅ ይችላል።
3. የተመዘገበው ታክስ ከፋይ እውነተኛ ማንነቱን የማይገልጽ የማንነት ሰነድ ማስረጃ ወይም የማንነት አካላዊ መረጃ ማቅረቡን በባለሥልጣኑ ሲረጋገጥ የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥር ይሰረዛል።
4. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2 እና 3 እንደተጠበቀ ሆኖ ባለስልጣኑ ታክስ ከፋይ ከአንድ በላይ የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥር መያዙን ካረጋገጠ በአንዱ የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥር ላይ ያለውን መረጃ እና የታክስ እዳ ሙሉ በሙሉ እውነተኛ ማንነቱን ወደ ሚገልጸው የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥር በማዞርና የጽሁፍ ማስጠንቀቂያ በመስጠት እንዲሰረዝ ያደርጋል።
5. ታክስ ከፋይ ማንኛውንም ገቢ የሚያገኝበትን ሥራ ሲያቆም የታክስ ከፋይን የመለያ ቁጥር የመሰረዝ ኃላፊነት የባለስልጣኑ ይሆናል።

ክፍል አራት

ልዩ ልዩ ድንጋጌ

13. የአፈጻጸም ሥርዓት ስለመዘርጋት

ባለሥልጣኑ ይህንን መመሪያ ለማስፈጸም የሚፈጸም የአሰራር ሥርዓት ሊዘረጋ ይችላል።

14. የተሻሻሉ መመሪያዎች

በገቢዎችና ጉምሩክ ባለሥልጣን የወጣ የግብር ከፋይ መለያ ቁጥር አሰጣጥ መመሪያ ቁጥር 11/2001 እና ሌሎች ይህን መመሪያ የሚቀረኑ አሰራሮች በዚህ መመሪያ ተሽረዋል።

15. የመመሪያው ተፈጻሚነት

ይህ መመሪያ ከሚያዝያ 1 ቀን 2011 ዓ.ም. ጀምሮ ተፈጻሚ ይሆናል።

አዲስ አበባ መጋቢት 20 ቀን 2011 ዓ.ም.

Handwritten signature

አህመድ ሸይካ
የገንዘብ ሚኒስትር

